

КОЛОСОЧОК

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ВЕРЕСІЛЬ-ЗІМЛЯ

Настав вересень. На галявинах поблизу боліт та поміж хвойних і мішаних лісів цвіте верес. Вересіль, вересень, вересовець, вереск, верест, вересок, вересниця – так у народі називають верес. Назва цієї рослини нагадує нам, що настала осінь і закінчилися канікули.

Верес – витривала і дуже гарна рослина. Квітникарі вивели сорти вересу, які прикрашають наші сади, парки та альпінарії, наповнюють їх чудовим ароматом.

Вересіль-трава – добрий медонос. Вересовий мед темний, терпкий і навіть гіркуватий на смак. Тому пасічники намагаються не ставити вулики поблизу вересових галявин. А от із сухих квітів, листочків і стебел вересу можна приготувати смачний чай.

Верес здавна використовували у народній медицині. У давнину слов'янські воїни присипали гнійні рани порошком із квітів вересу. Тепер у домашній аптечці є йод, перекис водню, „зеленка“, і ми забули про непримітний вересовий порошок.

Алла Божиєвська

5. СОЛОДКЕ ЛИСТЯ

Як поживні речовини потрапляють у рослину?

Тобі знадобиться: свіжі зелені стебла селери з листками; ложка цукру; вода; дві етикетки-липучки; фломастер; 2 склянки.

Що треба робити:

- Наклей етикетки на склянки і підпиши: „вода“ і „цукор“.
- До половини наповни обидві склянки водою.
- До склянки з написом „цукор“ додай 1 ложку цукру і розмішай.
- У кожен склянку постав по стеблу селери.
- Постав склянки у холодильник на 48 годин.
- Відірви з кожного стебла по 1 листку і з'їж. Порівняй смаки.

Що відбувається? Листки селери, які стояли у солодкій воді, солодкі.

Чому це відбувається? Рослина вбирає розчинений у воді цукор і транспортує його по стеблу до листя.

ЧАЙНОВІ
„ДОСЛІДЖУЄМО РОСЛИНИ“

1. Юний читач цієї газети „КОЛОСОЧОК“.
2. З неї складаються усі рослини.
3. Приємний запах.
4. Зелений, як...
5. Цього газу у повітрі найбільше.
6. Її утворюють клітини.
7. Частинка молекули.
8. Ароматична речовина.
9. Прилад, який допомагає дослідити дрібні деталі предметів.
10. Сипучий матеріал, що використовується в техніці для шліфування.
11. Вересіль-зілля.
12. Повітря – це ... газів.
13. Пахуча рослина.

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.:(032) 236-71-23,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com

Дизайн і верстка Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 05.04.12,
формат 60x84/8.

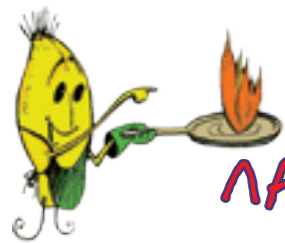
Друк офсетний. Наклад 8 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ДП „Видавничий дім „Укрпол“.

Напишіть
нам про свої
проекти.
Надішайте
Ваші кросворди,
загадки, ребуси
про тварин та
рослини.

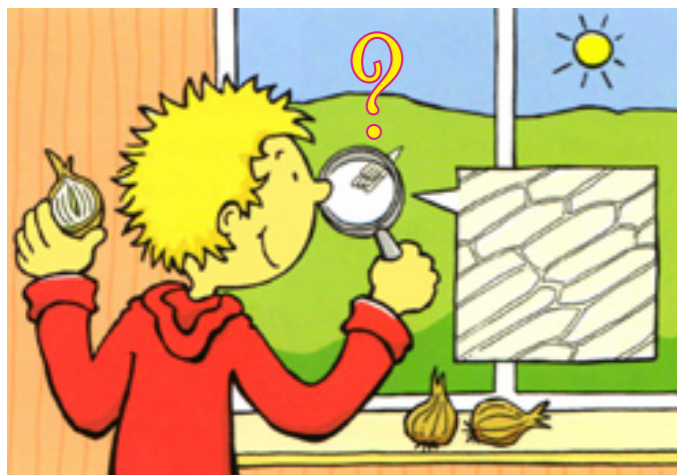

ЛАБОРАТОРІЯ ПУСТУНЧИКА

1. КЛІТИНИ ЦИБУЛІ

Чи можна крізь лупу побачити клітини цибулі?

Тобі знадобиться: цибуля, ніж, дошка, пінцет, чисте віконне скло, лупа.

Що треба робити:

- Розріж цибулю навпіл і зніми з неї зовнішню шкірку.
- Зніми за допомогою пінцета тонесенький шар шкірки цибулі.
- Приклей його на чисте віконне скло.
- Розглянь шкірку через лупу і зверни увагу на її колір.

Що спостерігаємо?

У шкірці цибулі ти спостерігаєш окремі клітини, з'єднані між собою. Вони утворюють тканину.

Чому це відбувається? Усі рослини складаються з клітин.

2. ЗАПАХ М'ЯТИ

Де утворюється пахуча речовина у м'яті?

Тобі знадобиться: свіжі листки м'яті перцевої, лупа зі щонайменше 6-кратним збільшенням.

Що треба робити:

Обстеж листя м'яті за допомогою лупи з 6-кратним збільшенням.

Що спостерігаємо? На листках є маленькі жовті цятки.

Чому це відбувається?

Маленькі жовті цятки – це залози, в яких утворюється ефірна олія, перш за все – ментолова. Якщо ти піднесеш листок до носа, відчуєш запах ароматичної речовини, яка є у клітинах м'яті, – ментолу.

Відповіді до чайнворду: 1. Дослідник. 2. Клітина. 3. Аромат. 4. Трава. 5. Азот. 6. Тканина. 7. Атом. 8. Ментол. 9. Лупа. 10. Абразія. 11. Верес. 12. Суміш. 13. Шавлія.

3. ЗАПАХИ ТРАВ

Чому ми відчуваємо запах листя?

Тобі знадобиться: свіжі листки м'яті перцевої, чебрець, шавлія та інші пахучі зелені трави; хустинка; ступка і товчач.

Що треба робити:

- Зав'яжи приятеліві очі і попроси його зачекати за зачиненими дверима.
- Розітри листя м'яті або іншої пахучої рослини.
- Відкрий двері і запроси друга до кімнати.
- Попроси його, щоб він описав свої відчуття.

Що відбувається? Твій приятель відчуває запах, хоча м'ята знаходиться далеко від його носа. Можливо, він навіть відгадає, що пахне м'ята.

Чому це відбувається? Багато квіткових і лікарських рослин містять ефірні олії. Якщо розтерти їхні листки або квіти, олія вивільняється і потрапляє у повітря. Коли ми вдихаємо повітря, мікроскопічні частинки аромату потрапляють на слизову оболонку носа і ми відчуваємо запах.

Повітря – це суміш газів. Найбільше у ньому азоту і кисню. Молекули повітря постійно рухаються. Коли олія випаровується, частинки, які відповідають за аромат (молекули запаху) потрапляють у повітря. Через те, що усі частинки рухаються, молекули запаху перемішуються з молекулами повітря, а тому у будь-якій частині кімнати можна відчути запах.

4. ПОРІВНЯЙ!

Чи у всіх рослин стебла однакові?

Тобі знадобиться: гілка молодого куща; стебло кульбаби; стебло стокротки; стебло трави; ніжик; лупа.

Що треба робити:

- Попроси дорослого, щоб розрізав упоперек стебла приготовлених рослин.
- Розглянь переріз кожного стебла за допомогою лупи.

Що відбувається? Стебла кульбаби і трави порожнисті, на відміну від стебел і стокротки гілки куща. Гілка у декількох місцях задерев'яніла.

Чому це відбувається? Стебла усіх чотирьох рослин мають різну будову. Усі вони містять тканини, які транспортують воду вгору. У порожнистих стеблах ця тканина знаходиться у стінках. У стокроток – займає все стебло. У дерев і кущів частина цієї тканини з часом грубішає і перетворюється на кору.

